

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum Quaestionum moralium, in universam Aristotelis philosophi summi Ethicen

Case, John

Francofurtum, 1597

VD16 C 1242

Cap. II. - An sensus appetitus, & intellectus sunt tria in animo actionis &
Veritatis principia

[urn:nbn:de:bsz:31-109038](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109038)

Opp.

Aspectus idem numero existens potest percipere figuram, lumē, colorem, quae naturā differunt: ergo multo magis intellectus potest apprehendere obiecta diuersi generis, puta necessaria & contingētia: quare minus consideratē dua potentia animi in textu ad haec duo percipiēda requiruntur.

Resp.

Agens intellectus & patiens, practicus & speculatiuus dicuntur diuersae potentiae, non quod in essentia intellectus differant, sed quod diuersa officia sortiantur. Est enim idem intellectus qui necessaria, est idem qui contingētia discutit, si essentiam spectes: at tamen si modum & rationem spectes, diuersus appellatur.

CAP. II.

An sensus appetitus, & intellectus sunt tria in animo actionis & Veritatis principia.

CUM à sensu initium, ab appetitu progressum, ab intellectu terminum & perfectionem omnes artis mentisque virtutes habeant, opportunè quidem mouetur haec quaestio, An sensus appetitus & intellectus sint tria in animo actionis & veritatis principia? Duo in hac thesi praecipuè considerari velim, ordinē & vsum. Ordo est, vt à sensu opera-

Virtutum mentis initium, progressus, terminus vnde.

Ec 3 tio,

tio, ac appetitu actio, ab intellectu verita-
 tis contemplatio fluat: vsus est, vt per ar-
 tem, qua à sensu nascitur, Deū creātem,
 per prudentiam, quæ à volūtate profici-
 citur, Deum prouidētem: vt per sapien-
 tiam, quæ ab intellectu manat, Deum in
 seipso beatissimum cōtemplemur. Nam
 vt parua cum magnis cōparemus, opus
 artis diuinam creationē opus prudentiæ
 diuinam administrationē, opus deniq;
 sapientiæ diuinam Dei in seipso compre-
 hensionem imitatur. Hęc summa est eo-
 rum quæ in hoc textu continentur. Ver-
 runtamen vt distinctius agantur singula,
 in quatuor cōclusiones distribuenda est
 hęc tractatio: Prima est, quod sensus non
 sit vllius actionis humanæ principium,
 quia belluis inest. Secūda est quod appe-
 titus sit causa recte agēdi, si mentis impe-
 rio subiiciatur. Nam quam vim habent
 in mēte affirmatio & negatio, si verum &
 falsum, eandē habēt in appetitu adeptio
 & fuga, si bonum & malū spectes. Tertio
 est, quod moris virtus ab appetitu, q̄ men-
 tis virtus ab intellectu pendeat. Quarta
 est, quod virtutē moris precedat actio,
 quod

Conclusio-
 nes quatuor.

1.

2.

3.

4.

quod virtutem mentis sequatur cōtem-
platio. Cum autem mens sit aut practica
aut speculatiua, ab illa actionē & pruden-
tiam procreari concludit philosophus.
Hinc illa est distinctio effectiois, actio-
nis & cō emptionis: effectio ad artem,
actio ad prudentiam, cōtemplatio ad sa-
pientiam refertur: ab effectioe mecha-
nici, ab actione politici à contemplatio-
ne theotici homines dicuntur. Postremò
& in his & in illis principatum tenet ele-
ctio, quæ nec præteritū, nec olim factum
respicit. Quippe nec præterita reuocari
possunt, nec infecta fieri. Primum in te-
xtu probatur exemplo: nam nemo vult
illium expugnare: alteram testimonio
Agathonis, qui dixit:

Hoc etiam ipse Deus solog, carere videtur.

Infectum vt faciat quod factum est atq; peractum:

indisqui- sitione veri con- siderari debent.	Principia, quæ sunt	Sensus,	Pract. Specu- latius.
		Voluntas,	
		Intellectus, idēq;	De qui- bus in tertio capite agetur.
		Ars,	
	Instrumen- ta, quæ sunt	Scientia,	
		Prudentia,	
		intelligentia,	
		Sapientia,	

Opp.

Potentia affectus, habitus tria in animo actionis statuuntur principia, libr. 2. Et hic, ergo aut hic aut illic minutè egisse videtur philosophus.

Resp.

Lege illic solutionem huius argumenti: verbo sic respondere possis, illic de principijs boni, hic de principijs veri egisse philosophum.

Opp.

Homo principium suarum actionum in hoc capite & in secundo libr. Et hic or. dicitur: ergo sunt plura principia quàm hæc tria.

Resp.

Homo dicitur principium respectu istarum facultatum.

Homo quomodo actionis principium.

Opp.

Sensus in textu negatur esse actionis principium: ergo non sunt tria.

Resp.

Per se, & sic non principium vltius humanae actionis.

Sensus relatus ad intellectum est actionum principium.

Sensus consideratur vel

Comparatè, nempe in relatione ad intellectum, & sic est principium. Nam interni sensus agunt per phantasmas & species rerum externarum, quæ primum sensus externos feriunt.

Opp.

Intellectus est subiectum veritatis: ergo non est principium.

Resp.

Resp.

Non tener ratio: est enim subiectum vt continet. est principium, vt ex compositione & diuisione rerum eadem elicit. Alij respondent non esse subiectum, nam est in re vt in subiecto: est in oratione vt in signo, est intellectum vt in principio.

Vtrum intellectus rerum appetitum, vel appetitus intellectum indisquirenda veritate sequatur. Dubium.

In disqui- { Ordo, & sic appetitus sequi debet in
reda veri- | intellectum, qui primum prescribit.
tate specta- } Actio, & sic intellectus sequi solet ap-
tur duo. { petitum, qui primum eligit.

Opp.

Intellectus est nobilior pars animi quam appetitus: ergo sequi non debet appetitum.

Resp.

Argumentum hoc videbis infirmum, si distinctionem accurrate perpendere & ponderare velis.

CAP. III.

An sint quinque Virtutes mentis?

An scientia eiusq; proprietates recte assignentur?

PRINCIPIS iam cognitis huma-
nae veritatis, oracula eiusdem quasi
transcurrens per theatrum digito do-

Ec 5 mon-